

FINANSDEPARTEMENTET

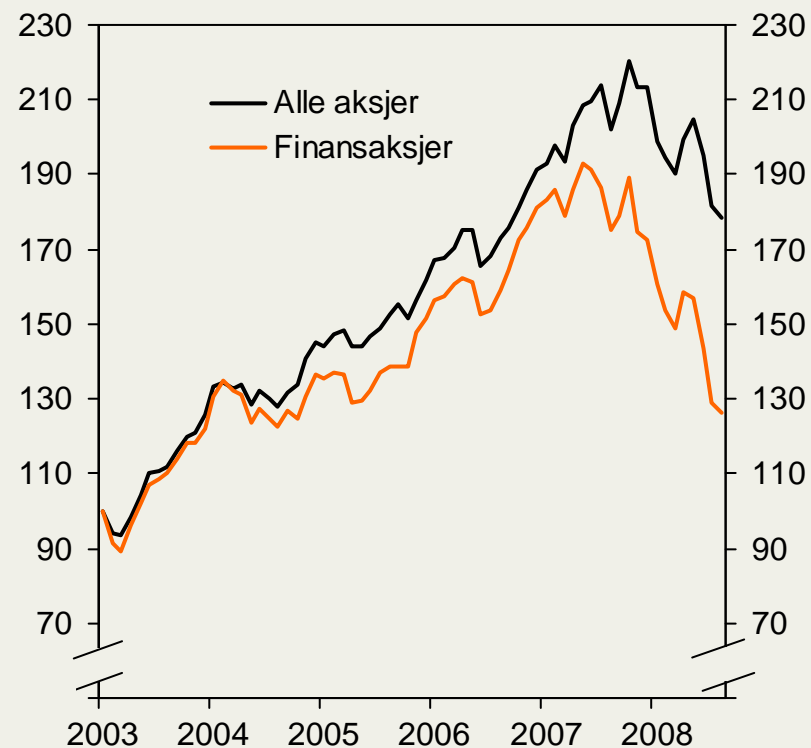
Budsjettet for 2009

Finansminister
Kristin Halvorsen
7. oktober 2008

Internasjonal økonomi bremses av betydelig uro i finansmarkedene

- Vel ett år siden uroen startet, men den er forsterket den siste tiden
- Svært anstrengt situasjon i penge- og kredittmarkedene
- Børsfall – særlig markert for finansaksjer

Aksjekursutviklingen. Indeks for Verdens børser. Januar 2003=100

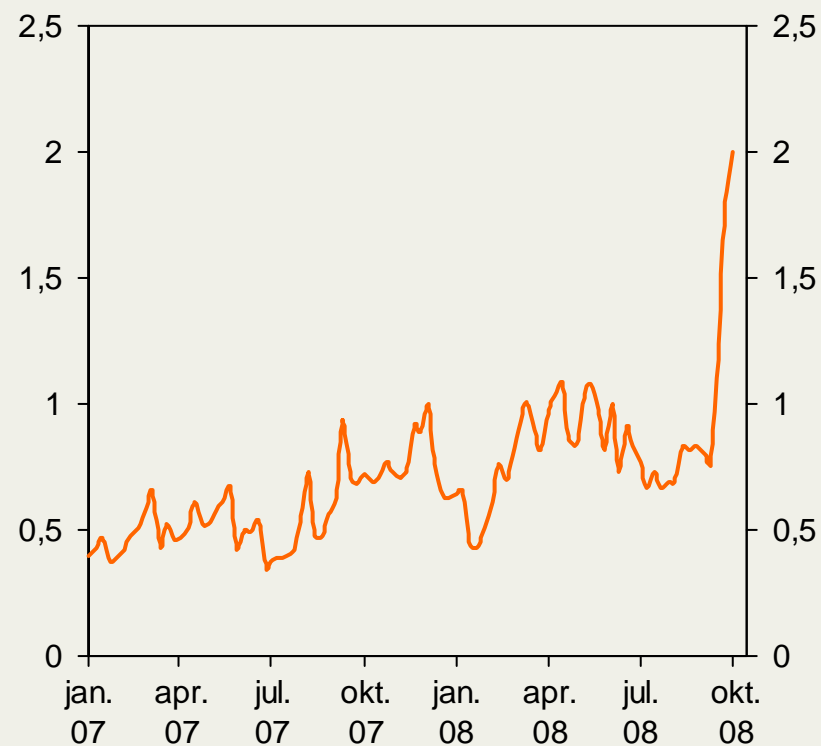
Også norske banker merker finansmarkedsproblemene, ...

- Norske banker har ikke hatt tap på subprimelån, men de berøres av uroen
- Innlånskostnadene har økt, og det er vanskeligere tilgang på langsiktig finansiering

Men:

- Norske banker har høy innskuddsdekning, de har i flere år hatt god inntjening og de har hatt små tap

Differanse mellom tremåneders pengemarkedsrente og styringsrenten. Prosentpoeng

...men vår finansmarkedsregulering er god og bedre enn i mange andre land

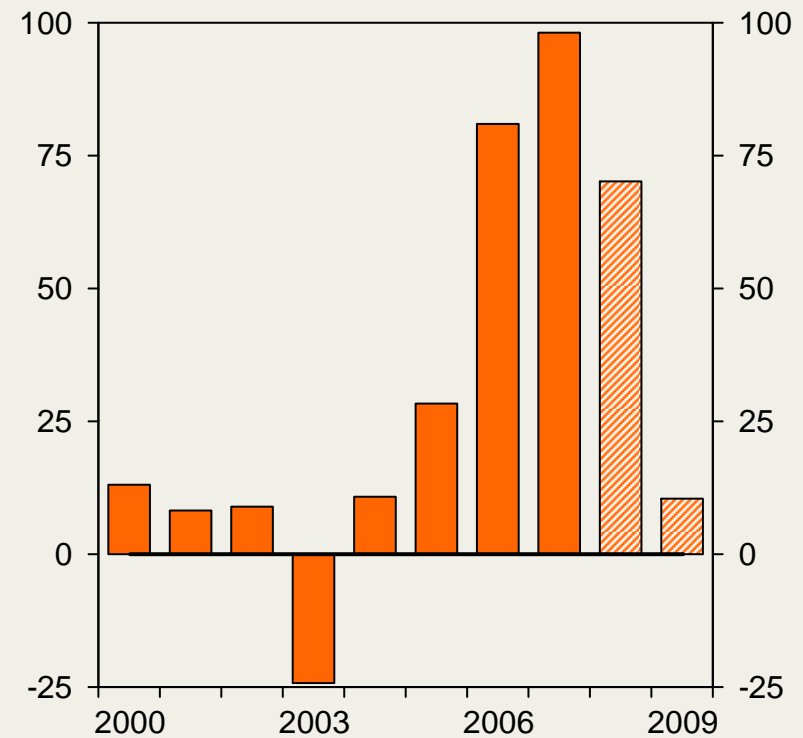
Vår finansmarkedsregulering er helhetlig:

- Omfatter alle typer finansinstitusjoner
- Like forhold skal reguleres mest mulig likt uansett type finansinstitusjon
- Ett tilsyn for hele finansmarkedet - Kredittilsynet
 - Gir bedre helhetsforståelse og bedre oppfølging av risikomomenter som kan true det finansielle systemet
 - Tilsynets budsjett er økt fra 142 mill. i 2004 til 247 mill. i 2009
- Kapitalkrav for alle
 - Kapitalkrav og likviditetskrav gjelder for alle typer finansinstitusjoner
 - Ikke mulig å slippe unna kapitalkrav ved å verdipapirisere utlån
- Et lovfestet system for å håndtere eventuelle kriser i finanssektoren
- En innskuddsikring som gjelder opp til to mill. kroner per innskyter per bank

Flere år med rekordsterk vekst i sysselsettingen...

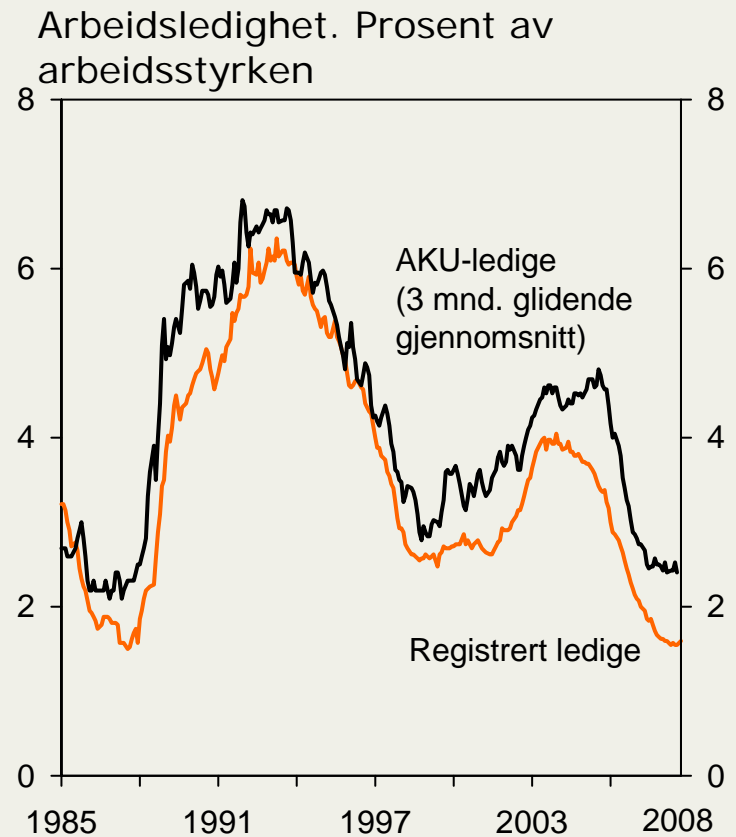
- 300 000 flere i arbeid siden 2003!
- Flere har kommet inn i arbeidsstyrken, og arbeidsledigheten har falt

Sysselsatte personer. Endring fra året før. 1 000 personer

...og arbeidsledigheten er historisk lav

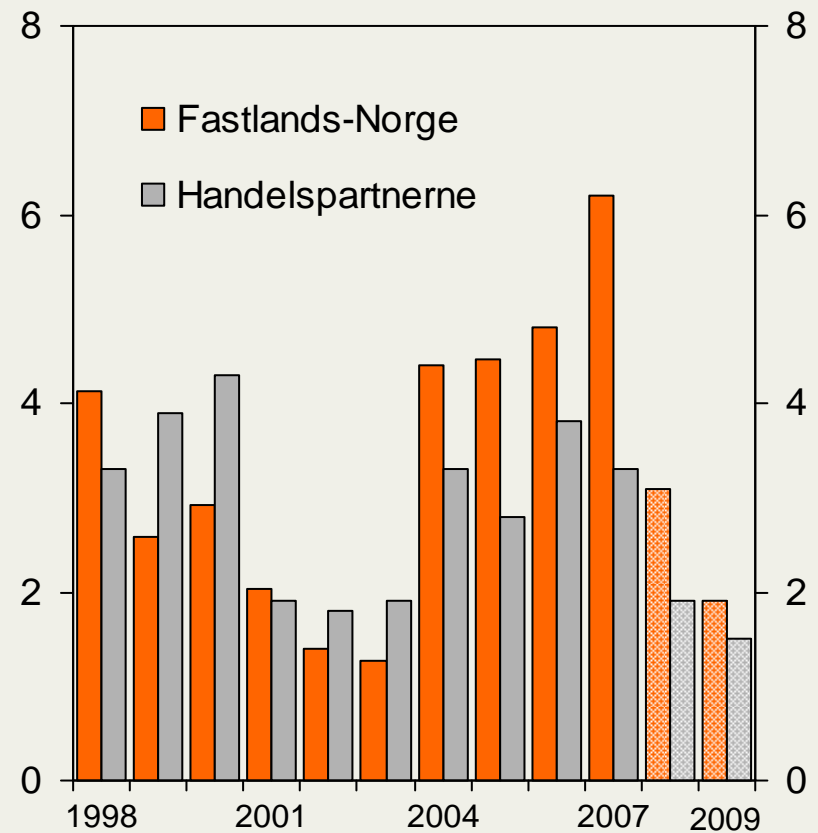
- Laveste ledighet på mer enn 20 år
- Det har vært nedgang i alle aldersgrupper, fylker og yrkesgrupper
- Svært lav ledighet også i et internasjonalt perspektiv

Veksten i norsk økonomi avtar, etter flere sterke år

- Historisk høy vekst de fire siste årene
- Lavere vekst i 2008 og 2009, men fortsatt høy kapasitetsutnyttning
- Internasjonalt avtar veksten – og usikkerheten om den videre utviklingen er stor

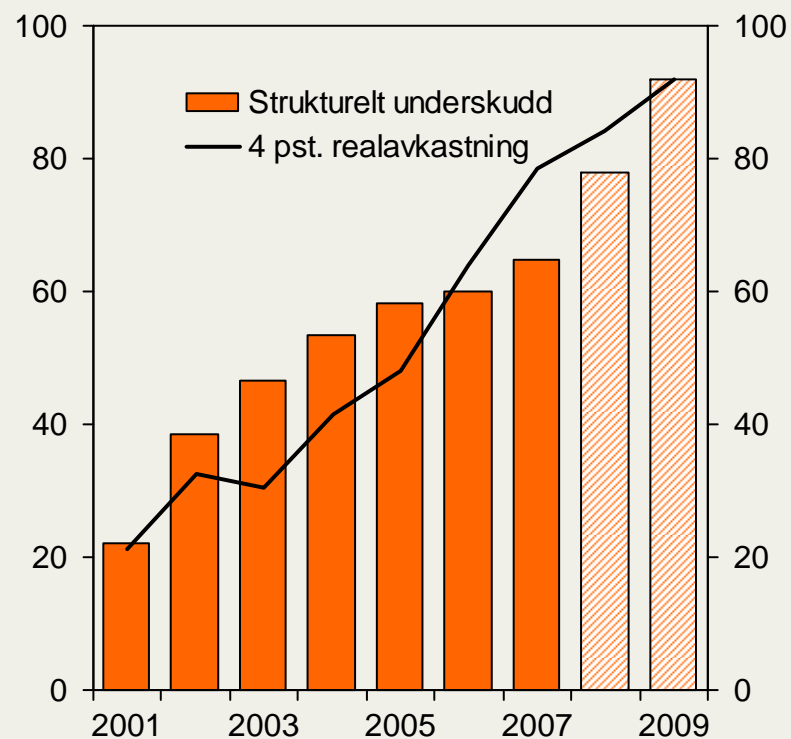
BNP for Fastlands-Norge og handelspartnerne. Prosentvis vekst fra året før

Bruken av petroleumsinntekter opp på 4-prosentbanen.

- Det strukturelle, oljekorrigerede underskuddet anslås til 92 mrd. kroner
- Underskuddet svarer til 4 pst. av fondskapitalen slik denne er anslått i Nasjonalbudsjettet
- Bruken av oljepenger økes med 14 mrd. kroner
- Budsjettet bidrar til å øke samlet etterspørsel med en impuls tilsvarende 0,7 pst. av BNP i Fastlands-Norge

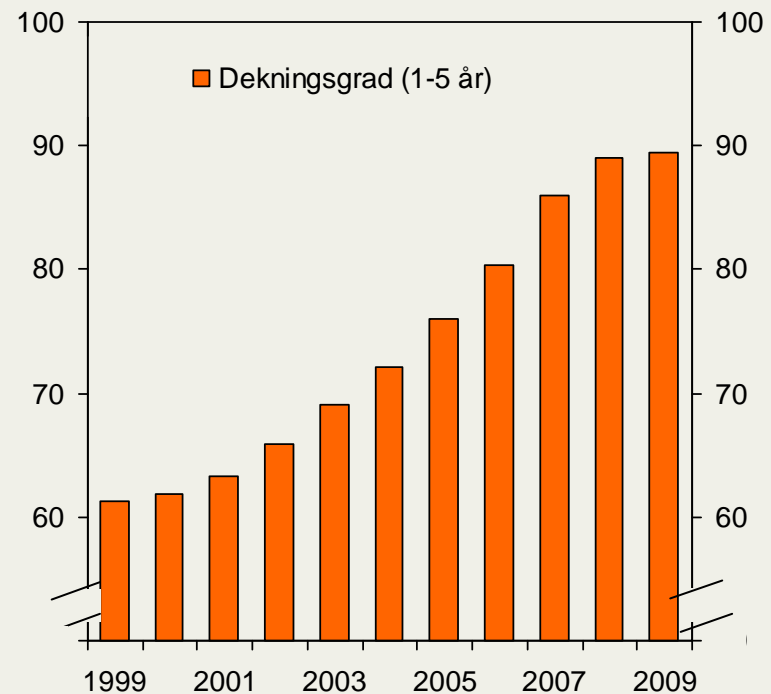
Forventet realavkastning av Statens pensjonsfond Utland og strukturelt underskudd. Mrd. 2009-kroner

Lavere pris og bedre kvalitet i barnehagene

- Bevilgningene økes reelt med 1,8 mrd. kroner i 2009
- 40 000 nye barnehageplasser i perioden 2006-2008
- Full barnehagedekning i de fleste kommuner i løpet av 2008
- Nominell videreføring av foreldrebetalingen
- Tiltak for økt kompetanse for barnehageansatte

Barnehageplasser, dekningsgrad i prosent

Klimatiltak

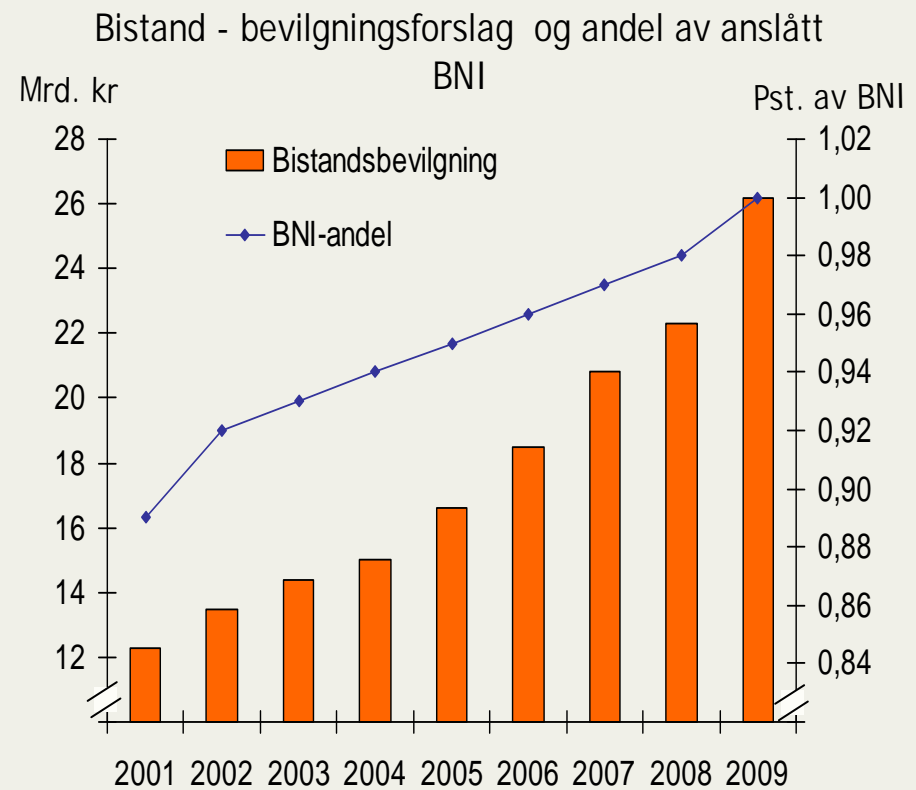
- 1,9 mrd. kroner til videre arbeid med CO2-håndtering
- 300 mill. kroner i økte bevilgninger til forskning og utvikling innen fornybare energikilder og karbonfangst og –lagring
- 10 mrd. kroner i økt fondskapital i Grunnfondet for fornybar energi og energieffektivisering
- Tiltak mot avskoging og skogforringelse i utviklingsland – bevilgning på 1,5 mrd. kroner og tilsagn om ytterligere bevilgninger på 1,5 mrd. kroner
- 1,3 mrd. kroner mer til jernbane
- Dobling av bevilgningen til kollektivtiltak i byområder til om lag 325 mill. kroner.
- 117 mill. kroner mer til klimatiltak på MDs budsjett
- Kjøp av klimakvoter – bevilgning på 715 mill. kroner og fullmakt til å inngå avtaler om framtidig levering på 6,3 mrd. kroner
- Videre omlegging av bilavgiftene for å stimulere til klimavennlig atferd

Andre miljøsatsinger

- 300 mill. kroner mer til bevaring av naturens mangfold og friluftsliv
 - Nytt skogvern og nasjonalparkvern
 - Styrket forvaltning av verneområdene
- 25 mill. kroner mer til arbeid mot miljøgifter
- 70 mill. kroner mer til forskning, kartlegging og overvåking av miljøet
- 50 mill. kroner mer for å stanse forfallet i fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljøer.
- Kapitalen i Kulturminnefondet økes med 200 mill. kroner

Internasjonal bistand

- 1 pst. av anslått brutto nasjonalinntekt (BNI) for 2009
- Bistandsbevilgningen øker med 3,9 mrd. kroner til 26,2 mrd. kroner

Satsing på helse og omsorg

Regionale helseforetak

- 3,9 mrd. kroner til dekning av økte pensjonskostnader
- 1,1 mrd. kroner til generell styrking av sykehusenes driftsøkonomi, hvorav 0,6 mrd. kroner til innføring av inntektsfordeling (Magnussen-utvalget)
- 1,3 mrd. kroner til økt aktivitet i forhold til nivået i saldert budsjett 2008.

Opptrappingsplan for rusfeltet

- Bevilgningene økes med 300 mill. kroner for å følge opp opptrappingsplanen.

Omsorgsplan 2015

- Omsorgsplanen følges opp med økte bevilgninger på 235 mill. kroner
- Tilsagn om investeringstilskudd til 1000 nye omsorgsboliger og sykehjems plasser i 2009.

Innføring av vaksine mot livmorhalskreft (57 mill. kroner)

Bred satsing på kunnskap

Bedre kvalitet i grunnopplæringen

- Etter- og videreutdanning av lærere og rektorer
- 100 mill. kroner til tiltak innen lærerutdanningen
- Forsterket opplæring i norsk/samisk og matematikk
- To uketimer mer til fysisk aktivitet på barnetrinnet
- Ny rentekompensasjonsordning for skole- og svømmeanlegg

Forskning og høyere utdanning

- 1,6 mrd. kroner i samlet økning til forskning og utvikling
 - 300 mill. kroner til styrking av forskning på fornybare energikilder og karbonfangst og –lagring
 - 200 nye stipendiatstillinger og 80 mill. kroner til utstyr i 2009
 - Økt basisfinansiering til forskningsinstituttene
- 6 mrd. kroner til regionale forskningsfond og 6 mrd. kroner til Fondet for forskning og nyskaping
- Realvekst i basisbevilgning til universitet og høyskoler med om lag 300 mill. kroner
- Nye universitets- og høyskolebygg i Bergen og Oslo

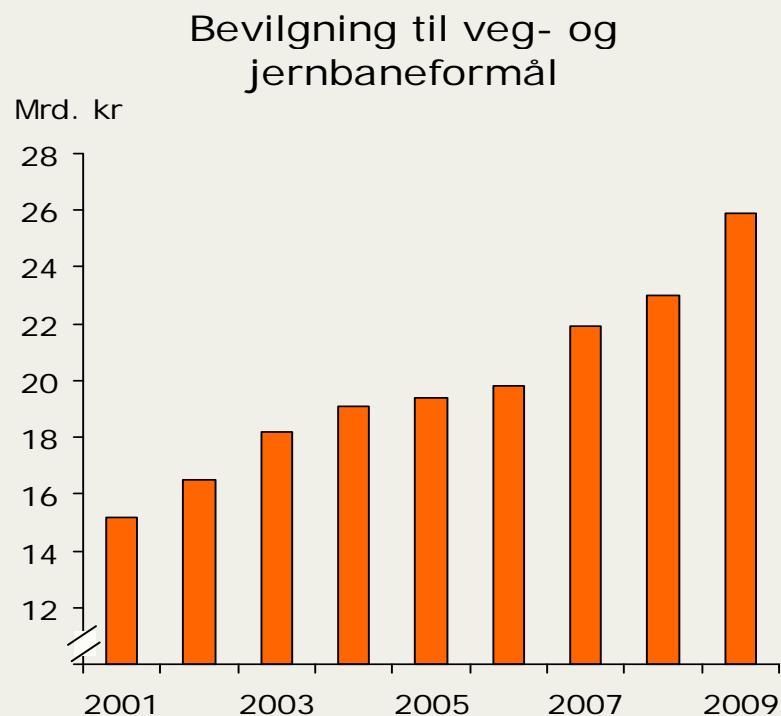
Utbygging av veg og jernbane

Samlet sett 1,9 mrd. kroner mer til veg og jernbane enn de økonomiske planrammene for Nasjonal transportplan (NTP) i perioden 2006-2009

Ingen regjering har tidligere oppfylt NTP-rammen for en hel fireårsperiode

Økte bevilgninger i 2009:

- 1,3 mrd. kroner mer til jernbane
 - 17,4 pst. mer enn i 2008
- 1,6 mrd. kroner mer til veg
 - 10,4 pst. mer enn i 2008

Tiltak mot fattigdom

- Samlede bevilgninger til fattigdomsbekjempelse på 1 249 mill. kroner:
- Flere får tilbud om kvalifiseringsprogram og kvalifiseringsstønad
- Omlegging og styrking av bostøtten fra 1. juli 2009
- Veiledende sosialhjelpsatser økes med 5 pst. mer enn forventet prisstigning
- Inntektsgrensen for fri rettshjelp oppjusteres
- Tiltak for rusmiddelavhengige

I tillegg kommer:

- Videre opptrapping av minstepensjonen

Andre hovedprioriteringer

- 748,3 mill kroner til oppfølging av Kulturløftet
- 514 mill. kroner til tiltak i nordområdene
 - Bedre oljevernberedskap
 - MAREANO-prosjektet
 - Nytt kompetansesenter for is og klima
- 400 mill. kroner til oppfølging av Langtidsplanen for Forsvaret
- 10 uker foreldrepermisjon til fedre
- Tiltak for bedre integrering og inkludering
 - Tiltak for enslige, mindreårige asylsøkere
 - Styrking av utlendingsfeltet

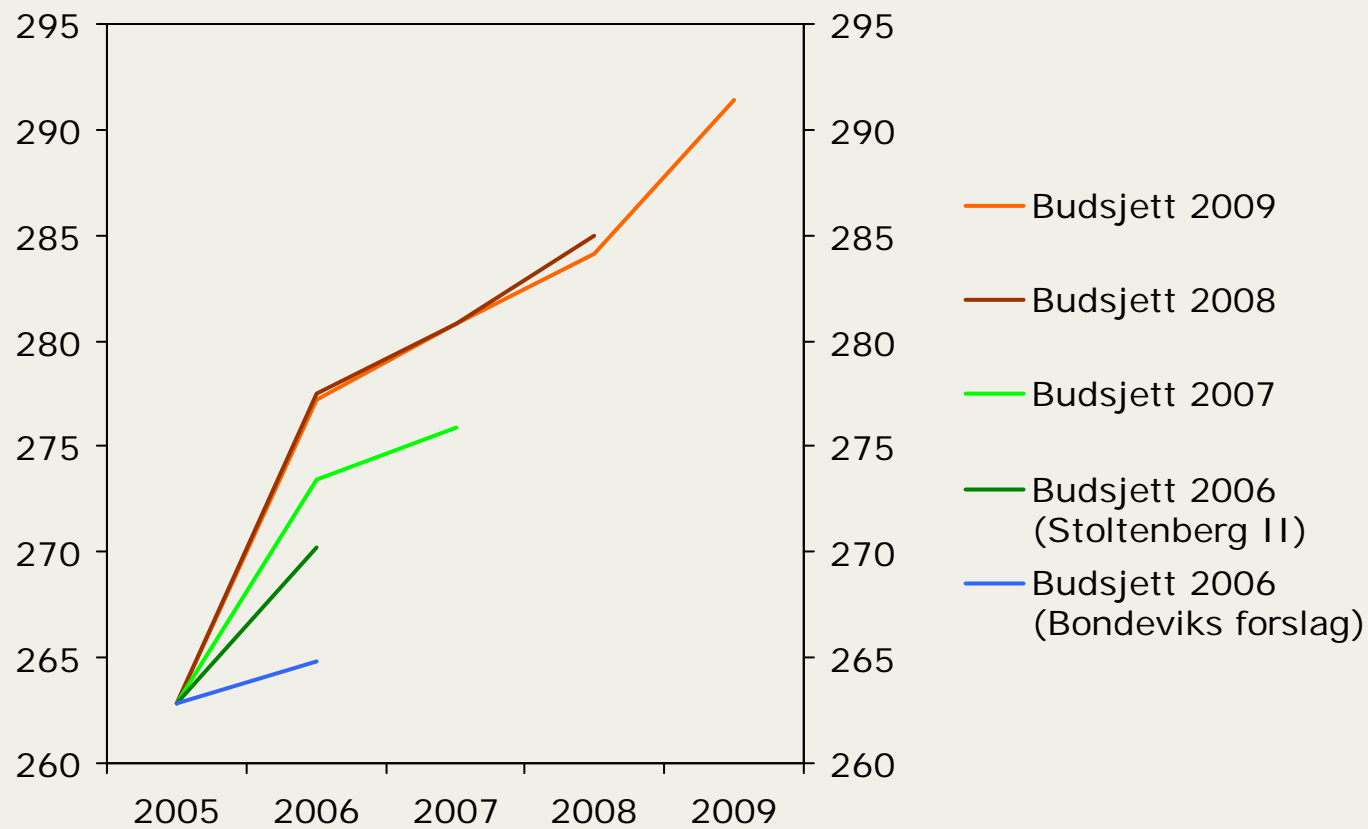
Kommuneopplegget for 2009

Reell inntektsvekst i 2009. Mrd. kroner

Frie inntekter	4,7
Økt timetall i grunnskolen	0,6
Øremerkede tilskudd	3,0
Gebyrer	0,2
Samlede inntekter	8,4

God inntektsvekst for kommunesektoren

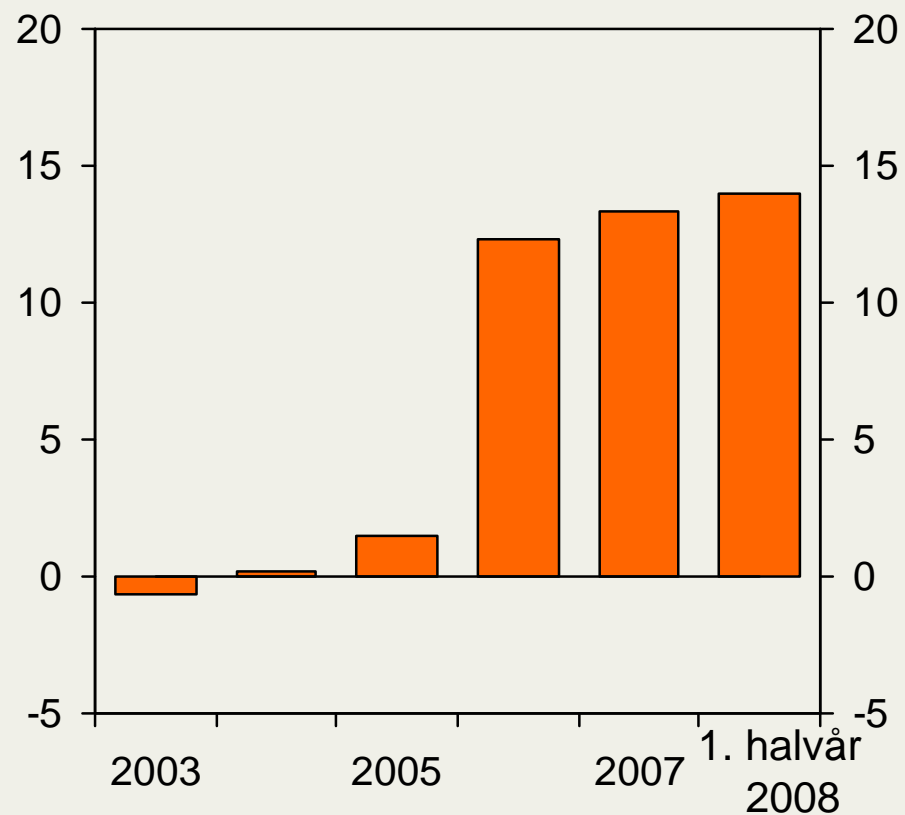
Kommunesektorens samlede inntekter
Mrd. 2009-kroner

Satsingen på kommunene har gitt resultater

- Tjenestetilbudet er utvidet og forbedret
- Over 37 000 flere sysselsatte siden 2005
- 2009-budsjettet gir rom for ytterligere styrking av tjenestetilbudet

Sysselsettingsvekst i kommunesektoren.
Årlig vekst. 1000 personer

Skatte- og avgiftsopplegget 2009

- Tydelig fordelingsprofil
- Forsterket miljøprofil

2006-2008: Tydelig skift i fordeling

Regjeringen har hittil i perioden blant annet:

- Fjernet aksjerabatten i formuesskatten
- Økt bunnfradragene i formuesskatten betydelig
- Strammet inn i toppskatten

- Økt minstefradraget
- Økt foreldrefradraget
- Økt fradraget for fagforeningskontingent

- Dette har gitt lettelse til brede grupper, mens de rikeste har fått skatteskjerpelse

Fordelingsprofilen forsterkes i årets budsjett

- **Formuesskatten forbedres**
 - Fjerning av 80-prosentregelen
 - Mer rettferdig verdsetting av næringseiendom
 - Bunnfradraget økes
 - 110 000 færre vil betale formuesskatt
 - De med store formuer får betydelige skjerpelser
- **Arveavgiften blir mer rettferdig**
 - Halvering av de høyeste satsene og kraftig økning i innslagspunktene
 - Rabatten for aksjer og andeler i ikke-børsnoterte selskaper reduseres
 - Samlede lettelser på 1,4 mrd. kroner som treffer bredt
 - 90 pst. av arvtakerne vil betale mindre arveavgift enn i dag
- **Innstramming i fritaksmetoden**

2006-2009: Samlede fordelingsvirkninger

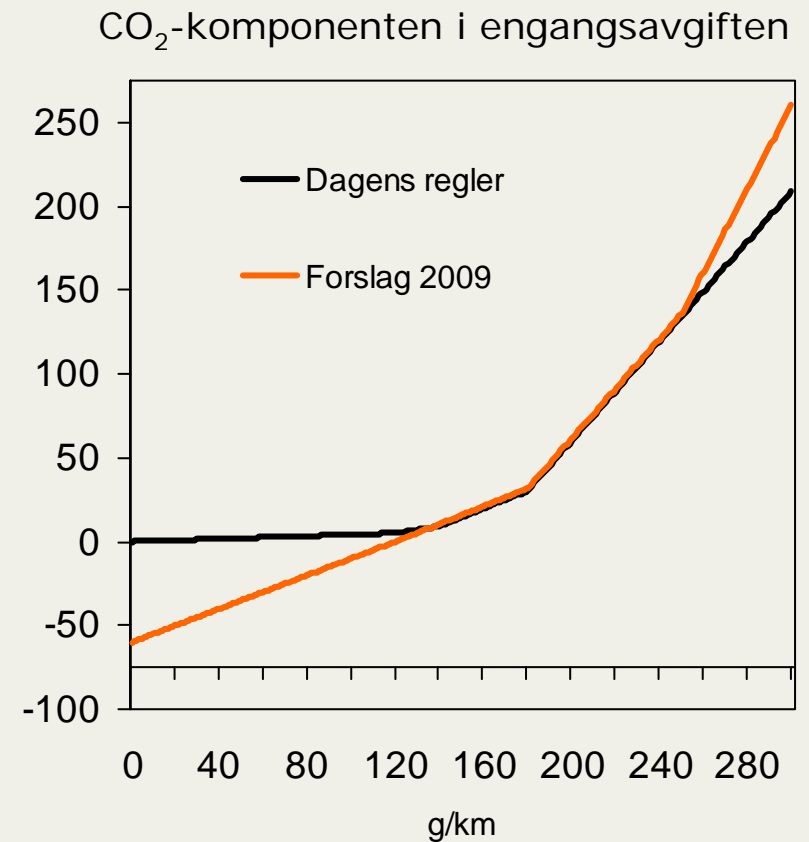
- Skattytere med lave inntekter har fått lettelser
- De med mer enn 3 mill. kroner i inntekt betaler i gjennomsnitt nesten 350 000 kroner mer i skatt enn i 2005
- Fjerningen av 80-prosentregelen bidrar i tillegg til en gjennomsnittlig innstramming på om lag 800 000 kroner for de som har formue over 100 mill. kroner
- 900 000 har fått netto lettelser i formuesskatt etter 2005, og om lag 400 000 av disse betaler ikke lenger formuesskatt

Grønn omlegging av bilavgiftene

- Mål: Gjennomsnittlig CO₂-utslipp på 120 g/km i nybilparken i 2012.
- 2007: Endringer i engangsavgiften
 - CO₂-utslipp erstattet slagvolum som avgiftskomponent
 - Gjennomsnittlig CO₂-utslipp gikk raskt ned fra 177 g/km til under 160 g/km.
- 2008: Miljødifferensiering av årsavgiften

2009: Forsterke incentivene for å kjøpe miljøbiler

- Incentivene i CO₂-komponenten forsterkes ytterligere.
 - 500 kroner i fradrag per gram under 120 g/km
 - Ny og høy sats for kjøretøy med utslipp over 250 g/km
- Reell avgiftslettelse
 - Utslipp 110 g/km: -9 674 kr
 - Utslipp 100 g/km: -14 249 kr
- Gunstigere behandling av el-biler i firmabilbeskatningen

Andre skatteendringer

- BSU-ordningen utvides
- Grensen for lønnsoppgaveplikt ved arbeid i hjemmet økes
 - Grensen økes fra 2 000 til 4 000 kroner (grensen var 1 000 kroner under Bondevik II)
- Fiskerfradraget økes
 - Grensen økes til 150 000 kroner (grensen var 80 000 kroner under Bondevik II)
- Skattefri nettoinntekt i skattebegrensningsregelen for pensjonister økes
- Kilometersats og nedre grense i reisefradraget økes
- Skattefritaket for brann- og husdyrforsikringselskap mv. oppheves
- Det innføres ny saldogruppe for avskrivning av tekniske installasjoner i bygg

Andre avgiftsendringer

- Økt avgift på alkoholfrie drikkevarer
- Økt snusavgift
- Bedre markedsadgang for Swaziland
- Fjerning av toll på diverse undertøy, nattøy, badekåper mv.

Gebyrer og sektoravgifter

Regjeringen har arbeidet med å fjerne snikbeskatning i form av overprisede gebyrer. Statlige gebyrer skal ikke overstige kostnaden ved å utføre en myndighetshandling.

Følgende overprisede gebyrer er redusert med til sammen over 550 mill. kroner:

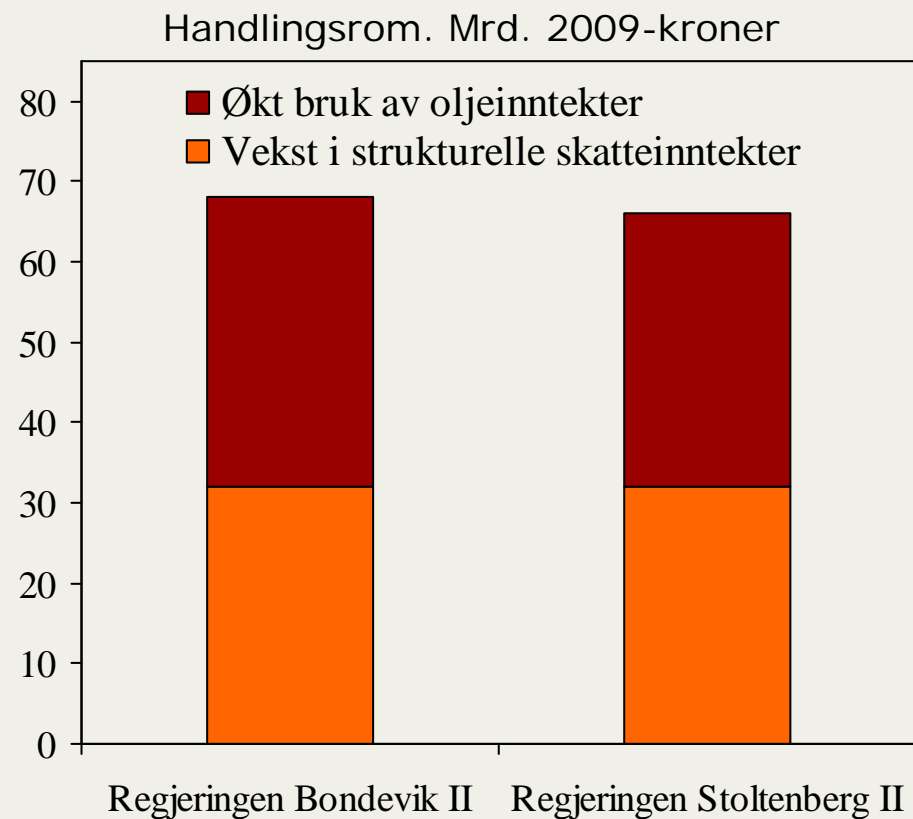
- Gebyret for enkelte tvangsforretninger
- Gebyret for kjøretøykontroll, førerkort mv.
- Gebyret for pass
- Gebyret til Merkeregisteret for fiskefartøyer
- Gebyrer knyttet til Brønnøysundregistrene

Forslag i 2009-budsjettet:

- Legemiddelomsetningsavgiften reduseres

Regjeringene Bondevik II og Stoltenberg II har hatt om lag samme handlingsrom i budsjettpolitikken

- Handlingsrommet har vært om lag det samme, men prioriteringene har vært svært forskjellige
- Vi har prioritert felleskapsløsninger framfor skattelette

Statsbudsjettet 2009, et budsjett som:

- Legger til rette for fortsatt høy sysselsetting og gir rom for at renten kan gå ned
- Styrker fellesskapsløsningene
- Øker innsatsen for miljø og utvikling
- Bidrar til en mer rettferdig fordeling

Les mer:

www.statsbudsjettet.no